

Facit

s.4–5 Inget vanligt upprop

A

- 1 Idag är det uppropsdag på skolan.
- 2 Maurits är en ny elev i klassen.
- 3 Niklas är lärare och klassens mentor.
- 4 Skoldagen börjar klockan nio.

B

- 1 Elevens eget svar.
Exempelsvar: Det låter för att de inte har setts på länge och alla pratar upprymt med varandra.
- 2 Elevens eget svar.
Exempelsvar: På ett vanligt upprop kanske man bara ropar upp alla elevers namn. Men Niklas låter klasskamraterna intervjua varandra på uppropsdagen.
- 3 Elevens eget svar.
Exempelsvar: När man intervjuar en person ställer man frågor och får svar.
- 4 Elevens eget svar.
Exempelsvar: Niklas kanske lottar för att det ska vara rättvist. Annars kanske kompisar väljer varandra och någon blir utan. Dessutom vet nog kompisar redan det mesta om vad den andra har gjort under sommarlovet.
- 5 Elevens eget svar.
Exempelsvar: Vad var roligast på ditt sommarlov? Vad var tråkigast? Vilken dag var sommarens varmaste? Vilken var den regnigaste? Vad gjorde du då? Hur känns det att börja ny i klassen?

1 Elevens eget svar.

Exempelsvar: korridor (smal gång), gipsad (med gips runt), nyfiken (undrande, frågvis), pigg (alert, sprallig), utvilad (utsövd, pigg), upprop (närvarokontroll), intervju (utfrågning), kollo (sommarläger), bästis (bästa vän) filmmanus (berättelsen/manuskriptet en film baseras på), pirrigt (nervöst).

2 Elevens eget svar.

Exempelsvar: att prata i munnen på varandra (att prata samtidigt), det ryktas om (det pratas om), strax före (alldeles innan), att tystna (att sluta prata), att vända sig om (att vrida sig runt), en forskande blick (en nyfiket undersökande blick), att le stort (att se riktigt glad ut), kliva på (stiga in), att hälsa välkommen (att välkomna någon) att lotta om (att dra lott om, låta slumpen avgöra), att hamna med (att komma med, få sitta vid).

3 Elevens egen text.

s.6–7 En blixitvisit

A

- 1 Ben gör läxan i soffan.
- 2 Det är höst.
- 3 Bens pappa lagar mat.
- 4 Ben kallas för Benne.

B

- 1 Ben njuter för att läxan snart är klar, favoritserien är på teve i kväll och han har sovmorgon i morgon. Dessutom verkar pappa laga något gott till middag.
- 2 Han lämnar soffan för att ladda datorns batteri.
- 3 De försöker räkna ut hur långt borta blixten är.
- 4 Elevens eget svar.
Exempelsvar: Man bör dra ur alla sladdar och antenner för att skydda sig mot åsknedslag.
- 5 Elevens eget svar.
Exempelsvar: Blixten slog ner och nådde Ben genom datorsladden. Han blev nog rädd och omskakad, men klarade sig bra.

C

- 1 Elevens eget svar.
Exempelsvar: blixitvisit (snabbt besök), hörnsoffa (soffa/mjuk sittmöbel i vinkel), laptop (bärbar dator), motvilligt (ogärna), chili con carne (mexikansk maträtt, gryta med bönor och köttfärs), genast (med en gång), dovt (dämpat), gemensam (allmän), fruktansvärd (oerhörd, förfärlig), stöt (slag), avstånd (sträcka, distans)
- 2 Elevens eget svar.
Exempelsvar: sitta uppkrupen (sitta skönt ihopkrupen), regnet smattrar (regnet låter, knattrar), kaka (äta), spana (titta efter), puttra (småkoka), mullra (dundra, dåna), avbryta (hejda, stoppa), konstatera (fastslå, lägga märke till), sätta sig tillrätta (sätta sig skönt, luta sig tillbaka), undvika (låta bli, vara ur vägen för)
- 3 Elevens egen text.

s.8–9 Byggnadsverk som bär

A

- 1 En bro är ett byggnadsverk som leder oss över hinder.
- 2 Man kan bygga en bro av trä, rep, sten, stålvaror och konsoler.
- 3 En bro utsätts för slitage av väder, vind och trafik.
- 4 En högbro är anpassad till båttrafik och har segelfri höjd.

B

- 1 Man har i alla tider byggt broar för att ta sig över och förbi hinder.
- 2 Elevens eget svar.

Exempelsvar: Man fick kanske klättra över eller gå runt berg. Man fick kanske vada över grunt vatten och ta sig med båt över djupare vattendrag.

- 3 Man bygger olika slags broar för olika ändamål.
- 4 Isen på kablarna kan släppa och ramla ner och kanske skada någon.
- 5 Elevens eget svar.

Exempelsvar: Förut tänkte man oftast bara praktiskt när man byggde t.ex. broar. Idag bryr sig människor också mycket om form och färg och inte bara funktion.

C

- 1 Elevens eget svar.
Exempelsvar: ravin (klyfta), spann (del av en bro som ligger mellan två stödjepunkter), konstruktion (byggnad, anordning), valv (båge, arkad), stålvaror (metallina), slitage (förslitning, nötning), hängbro ('hängande' bro mellan två fästen), konsol (stöd), balk (mellanvägg, bjälke), bågbro (bro i form av en båge), högbro (en bro en båt kan åka under).
- 2 Elevens eget svar.
Exempelsvar: något bär (något håller), är hållbart (är slitstarkt), är utsatt för (slits av, drabbas av), trafikeras av (används av).
- 3 Elevens egen text.

s.10–11 Bossen Bruce

A

- 1 Artisten heter Bruce Springsteen.
- 2 Mian gillar hiphop och housemusik.
- 3 Bruce spelar rock och folkmusik.
- 4 Mian tyckte att konserten var bra.

B

- 1 Elevens eget svar.

Exempelsvar: Föräldrarna kanske tog med barnen på konserten för att visa dem sin favoritartist och lite annan musik än den de är vana vid.

- 2 Elevens eget svar.

Exempelsvar: Mian var kanske tveksam före konserten för att hon inte visste vad hon hade att vänta sig.

- 3 Mian gillade musiken när hon hörde den på konserten.

- 4 Elevens eget svar.

Exempelsvar: Mian tyckte nog att han var med hela vägen. Det var fullt ös. Bruce sjöng, spelade och blev uppbackad av duktiga musiker.

- 5 Elevens eget svar.

Exempelsvar: The Boss är ett namn som kan uppfattas på olika sätt. Men om man är en bra chef (boss), så är det nog bara positivt laddat.

C

- 1 Elevens eget svar.

Exempelsvar: konsert (musikföreställning), folkmusik (en folklig musikstil, allmoge), hiphop (en rytmisk musikstil och en kultur med rap, breakdance och graffiti), housemusik (elektronisk dansmusik), drygt (mer än), arena (stadion), bas (musikinstrument med fyra strängar), slagverk (trummor), blåsinstrument (instrument där luft ger ljud), saxofon (ett slags blåsinstrument)

- 2 Elevens eget svar.

Exempelsvar: vara tveksam (vara osäker), ångra sig (önska något ogjort), se någon live (se på scen i verkliga livet), backa upp (stå bakom och kompa), jubla (hylla med glädjerop).

- 3 Elevens egen text.

s.12–13 Handbok för husdjursköp

A

- 1 Ett husdjur är ett djur du har hemma.
- 2 Husdjur som nämns i texten är dvärgkanin, undulat, katt, hund, marsvin, hamster, ödla, fiskar, kanin och fågel.
- 3 Det första du ska fråga dig är: Varför vill jag ha ett husdjur?
- 4 *Kela* betyder samma sak som *gosa*. *Fundera* betyder samma som *tänka*.

B

- 1 Elevens eget svar.
Exempelsvar: Att ha husdjur innebär ett stort ansvar under en längre tid.
- 2 Elevens eget svar.
Exempelsvar: Det tar tid att sköta om ett husdjur och den tiden måste man kunna avvara.
- 3 Elevens eget svar.
Exempelsvar: Om en småbarnsfamilj skaffar husdjur bör man kanske börja med något tåligt och lättskött husdjur. En småbarnsfamilj har ofta inte så mycket tid.
- 4 Elevens eget svar.
Exempelsvar: En småbarnsfamilj bör nog inte skaffa ett husdjur som tar mycket tid att sköta om.
- 5 Elevens eget svar.
Exempelsvar: Att försäkra ett husdjur innebär att man betalar en årlig avgift, premie, till ett försäkringsbolag. Via försäkringen kan ägaren sedan få ekonomisk ersättning om något skulle hända t.ex. om husdjuret skulle bli skadat och behöva en längre tids vård hos en veterinär.

C

- 1 Elevens eget svar.
Exempelsvar: handbok (instruktion), tillsyn (skötsel, vård), smådjur (mindre djur), kost (mat, näring), eventuell (möjlig), veterinär (djurläkare), tam (tämjd, beskedlig) terrarium (orm-akvarium, behållare för bland annat grod- och kräldjur), allergiker (en som är allergisk/ inte tål något), akvarium (vattenbehållare för fiskar och andra vattenlevande djur och växter), kelig (gosig).
- 2 Elevens eget svar.
Exempelsvar: gosa med (kela med), motionera (träna), sköta om (ta hand om), göra sina behov (kissa och bajs), bli rumsren (sluta göra sina behov inomhus).
- 3 Elevens egen text.

s. 14–15 FN, UNICEF och barnkonventionen

A

- 1 FN är en organisation som arbetar för fred.
- 2 UNICEF är en del av FN, som fokuserar på barn och barns villkor.
- 3 Barnkonventionen är en samling regler kring barns rättigheter.
- 4 Elevens eget svar.

Exempelsvar: Barns överlevnad, Vatten och sanitet, Vaccination, Mödravård, Barn och AIDS, Utbildning, Diskriminering av flickor, Barn i katastrofer, Barn i krig, Barn på flykt, Barn och minor, Handel med barn, Barnarbete, Gatubarn, Sexuell exploatering av barn, Kvinnlig könsstympning, Barnäktenskap, Barn med funktionshinder, Barn i fängelse, Barn i socialt utanförskap, Polio, Fattigdom

B

- 1 FN bildades efter andra världskriget för att folk var trötta på krig och ville ha fred.
- 2 UNICEF bildades för att enbart fokusera på barn och barns villkor.
- 3 Elevens eget svar.

Exempelsvar: Barnkonventionen finns för att påminna vuxna om att barn är individer med egna rättigheter. Den är viktig eftersom det fortfarande finns länder som inte följer barnkonventionens regler och där barns rättigheter inte respekteras.

- 4 Elevens eget svar.

Exempelsvar: Var du än är född i världen så ska du ha samma rätt som alla andra barn att t.ex. gå i skola och leva ett säkert liv.

- 5 Elevens eget svar.

C

- 1 Elevens eget svar.

Exempelsvar: nation (land, stat), konvention (överenskommelse), massmord (mord på många människor), artikel (stycke, del), sanitet (renlighet, hygien), vaccination (spruta) AIDS (sjukdom som kännetecknas av starkt nedsatt immunförsvar), diskriminering (orättvis behandling), mina (sprängvapen som exploderar när man trampar på den), sexuell exploatering (sexuellt utnyttjande), kvinnlig könsstympning (när man opererar bort det kvinnliga könsorganet), barnäktenskap (när barn gifter sig), funktionshinder (handikapp), polio (barnförlamning).

- 2 Elevens eget svar.

Exempelsvar: begå (utföra), ligga i ruiner (byggnader är helt raserade), fokusera (inrikta sig på, ställa i centrum), gälla (handla om), respektera (uppskatta, värda, hedra), beakta (tänka på), uttrycka sin mening (säga vad man tycker).

- 3 Elevens egen text.

s. 16–17 Förvirringen är total

A

- 1 Kayin sitter vid skrivbordet och gör läxan.
- 2 Morfar letar efter något.
- 3 Glasögonen har morfar uppskjutna på huvudet.
- 4 Orden *plugga*, *dom*, och *brillor* är exempel på ord skrivna på talspråk.

B

- 1 Elevens eget svar.
Exempelsvar: Kayin verkar gå i skolan för att hon ska ha något slags prov i morgon. Hon har ett överbelamrat skrivbord och en något förvirrad morfar.
- 2 Morfar behöver läsglasögon för att kunna läsa texten i kokboken.
- 3 Morfar klämmer försiktigt för att inte skada glasögonen om de ligger i någon ficka.
- 4 Det börjar rycka i Kayins mungipa för att hon blir full i skratt när hon ser sin morfar leta efter glasögonen, som han har i pannan.
- 5 Elevens eget svar.
Exempelsvar: Hennes morfar brukar tydligen säga så. Nu är det ju han som är lite förvirrad.

C

- 1 Elevens eget svar.
Exempelsvar: överbelamrad (täckt med många saker), i högsta hugg (ha något tydligt i handen), uppenbart (tydligt), systematiskt (ordnat, organiserat), läsglasögon (glasögon att läsa liten text med), finurligt (fiffigt, smart) förvirring (oordning, kaos), total (hel), brillor (glasögon).
- 2 Elevens eget svar.
Exempelsvar: se någon i ögonvrån (få syn på i utkanten av synfältet), klämma (nypa), snoka (titta efter), spana (se efter), verka helt frånvarande (vara lite borta, se drömmande ut), det börjar rycka i mungiporna (man är på väg att börja skratta), mumla (prata otydligt).
- 3 Elevens egen text.

s. 18–19 Grävlingar biter tills det knakar

A

- 1 En modern myt är en osann berättelse från nutid.
- 2 Enligt myten biter en grävling tills det knakar.
- 3 En grävling äter t.ex. insekter, grodor smågnagare, ägg, as, rötter, lökar, frukt, säd, bär och daggmaskar.
- 4 I Sverige finns det grävlingar i så gott som hela landet, utom på Gotland och i fjällvärlden norr om södra Lappland.

B

- 1 Enligt myten ska man vara rädd för grävlingar för att de bits och inte släpper taget förrän det knakar i benet.
- 2 Man får sällan syn på grävlingar för att de är skygga enstöringar, som är aktiva i skymningen och på natten.

3 Elevens eget svar.

Exempelsvar: Gotland är en ö och dit kanske grävlingen aldrig har kommit naturligt. I fjällvärlden kanske det är för kallt för grävlingar.

4 Elevens eget svar.

Exempelsvar: Gamla myter skapades ofta för att skrämman upp folk och varna för någonting. Myten skulle påverka människor att undvika eller skydda sig mot vissa saker. Det kan vara en förklaring.

5 Elevens eget svar.

Exempelsvar: Många myter kanske börjar som en berättelse om något litet som hänt. Berättelsen överdrivs sedan varje gång den upprepas och till slut har den utvecklats till en spännande historia. Någon kanske blev rädd när den såg en grävling i skogen. Nästa gång man talar om händelsen berättas det att grävlingen bet personen ifråga. Senare utvecklas berättelsen till att handla om hur grävlingen bet personen och släppte aldrig taget om dennes ben.

C

1 Elevens eget svar.

Exempelsvar: myt (osann historia), benknotor (skelettdelar), ilsken (arg), enstöring (en som helst vill leva på egen hand), skymning (när solen går ner), allätare (en som äter allt), as (döda djur), blandskog (skog med både barrträd och lövträd), dödsbud (meddelande om att någon dött), häxkonst (häxeri, magi), trolldom (svartkonst, magi).

2 Elevens eget svar.

Exempelsvar: vara skygg (vara försiktig, rädd, lättskrämd), attackera (gå på, angripa), leva vidare (fortsätta att finnas), vara bitglad (gilla att bitas), passera (gå förbi).

3 Elevens egen text.

s.20–21 Recept på roligheter

A

- 1 Ett recept är en beskrivning på hur något lagas.
- 2 En rolighet är något kul.
- 3 I texten finns följande yrken: komiker, skådespelare, revyartist och manusförfattare.
- 4 Historia 1 handlar om ett recept på pannkakor. Historia 2 kan handla om ett recept på ett läkemedel som man får utskrivet av en läkare. Men det kan också vara ett matrecept.

B

- 1 Elevens eget svar.
Exempelsvar: Små barn förstår bättre när någon gör sig rolig med kroppen. Man måste bli lite äldre innan man förstår en berättad historia.
- 2 Elevens eget svar.
Exempelsvar: När man är vuxen har man dels lättare att sitta still och lyssna och dels lättare för att uppfatta och uppskatta en berättad historia.
- 3 Elevens eget svar.
Exempelsvar: Det är kanske överraskningseffekten, att t.ex. öppna ett kylskåp och få syn på en elefant där inne.
- 4 Elevens eget svar.
- 5 Elevens eget svar.
Exempelsvar: Bellmanhistorer följer ett klassiskt mönster med igenkänning. De är lätta att förstå och skratta åt.

C

- 1 Elevens eget svar.
Exempelsvar: sinne för humor (uppskattar skämt och är bra på att skoja), fysisk humor ('kroppsskämt', som när en clown snubblar och ramlar), ingrediens (beståndsdel, innehåll), komiker (humorist, rolig artist), revyartist (showartist), manusförfattare (en som skriver manus till exempelvis roliga sketcher), publik (de som tittar på), klassisk (uppskattad), svinstia (hus där grisar bor).
- 2 Elevens eget svar.
Exempelsvar: uppskattar något (gillar något), roar (underhåller), betar sig konstigt (gör egendomliga, konstiga saker), tror sig veta (säger att man kan) förekommer (finns), ställs inför en situation (upplever, drabbas av).
- 3 Elevens egen text.

s.22–23 Nyheter i korthet

A

- 1 En notis är en kort nyhet.
- 2 Elevens eget svar.
- 3 År 2034 kan det enligt en sportnotis anordnas fotbolls-VM i Sverige.
- 4 Enligt notisen såg en hundägare rök komma från ett köksfönster på Storgatan 13 vid 21-tiden igår kväll.

B

- 1 Inrikesnyheter är för oss i Sverige nyheter som hänt i vårt land. Utrikesnyheter är alla andra nyheter från andra länder i världen.
- 2 Elevens eget svar.
- 3 Längs kusterna i södra och västra delen av landet samt i de inre delarna av Götaland bör man hålla sig inomhus natten till lördag. Då varnar SMHI för starka vindar när en storm drar in över landet.
- 4 Elevens eget svar.
- 5 Elevens eget svar.

Exempelsvar: Nyheter i korthet är lättlästa och man får snabbt en uppfattning om det viktigaste som har hänt.

C

- 1 Elevens eget svar.
Exempelsvar: inrikes (inom landet), skydds jakt (jakt för att förebygga skador av vilt), omlopps bana (den bana något går runt i), SMHI (myndighet som producerar väderprognoser), rykte (anseende, vad folk säger om något), arena (stadion), fiasko (fullständigt misslyckande).
- 2 Elevens eget svar.
Exempelsvar: föras (transporteras), gå enligt planerna (gå som man tänkt sig), docka (landa vid), reparera (laga), dra in (komma in över), anordna (fixa, organisera) uppge (säga), förlöpa (ha sin gång).
- 3 Elevens egen text.

s.24–25 Vinnarpinnar eller drömstrutar

A

- 1 Det är Gottedglass som gör reklam.
- 2 Gottedglass gör reklam för årets glassnyheter.
- 3 Elevens eget svar.
- 4 Elevens eget svar.

B

- 1 Elevens eget svar.
- 2 Elevens eget svar.

Exempelsvar: Den övre delen av reklamen verkar vända sig till barn. Den undre delen verkar vända sig till vuxna. Det är slutsatser man kan dra av glassarnas namn, innehåll och beskrivningar.

- 3 Elevens eget svar.
- 4 Elevens eget svar.

Exempelsvar: Bilderna gör reklamen mer lockande för ögat. Om reklamen hade varit utan bilder hade vi haft svårt för att se glassarna framför oss. Texten ger både information, t.ex. om glassarnas smaker och spelet på nätet, och argument för varför vi ska köpa just dessa glasser t.ex. för att de är kalorinsnåla eller bättre än mellis.

- 5 Elevens eget svar.

Exempelsvar: All reklam påverkar. Kanske kan roliga namn locka barn att testa en glass. Kanske kan ord som *nyttigheter*, *bra råvaror* eller *inget socker* locka medvetna vuxna att prova glassarna.

C

- 1 Elevens eget svar.

Exempelsvar: media (massmedia, press, radio, teve), produkt (vara), mellis (mellanmål), råvara (grund i tillagningen, obearbetat ämne), nyttighet (något som är bra för dig), kalorinsnålt (innehåller lite energi), närodlat (odlat i närområdet), uppfriskande (fräsch), lansera (införa, introducera).

- 2 Elevens egen text.
- 3 Elevens egen text.

s.26–27 ANDT – Alkohol Narkotika Dopning Tobak

A

- 1 ANDT betyder Alkohol, Narkotika, Dopning och Tobak.
- 2 Den vanligaste drogen i Sverige är cannabis.
- 3 Elevens eget svar.
- 4 Elevens eget svar.
Exempelsvar: Kanske börjar ungdomar att röka på grund av grupstryck.

B

- 1 Elevens eget svar.
Exempelsvar: ANDT-undervisning är viktigt för att ungdomar ska få reda på effekterna av alkohol och droger och för att de inte ska fastna i missbruk längre fram i livet.
- 2 Elevens eget svar.
Exempelsvar: De flesta börjar med alkohol eller droger för att andra runt omkring gör det. Man faller för grupstrycket och sedan är det kanske svårt att sluta.
- 3 Elevens eget svar.
Exempelsvar: Man är mycket känsligare och mer påverkbar när man är ung och kroppen håller på att byggas upp.
- 4 Elevens eget svar.
Exempelsvar: Många tror kanske att man lätt kan styra över sin droganvändning och att det bara är att bestämma sig för när man vill sluta. Man förstår inte hur beroendeframkallande droger är.
- 5 Elevens eget svar.
Exempelsvar: Kanske vill man ha resultat snabbt. Kanske vill man bli någon, synas och visa upp sig.

C

- 1 Elevens eget svar.
Exempelsvar: troligtvis (förmodligen), glädjande undersökning (granskning med gott resultat), samlingsnamn (term, benämning), droger (narkotika), cannabis (en slags drog, samlingsnamn för olika droger som kommer från växten indisk hampa), missbruk (olämplig användning), tobaksplanta (en växt som ger tobak).
- 2 Elevens eget svar.
Exempelsvar: ha effekt (visa resultat), allt har en baksida (allt har en negativ sida), påverka (ha verkan på), tänka på följderna (tänka på vad som kan hända), vara beroendeframkallande (vara vanebildande).
- 3 Elevens egen text.

s.28–29 – Men hoppa då!

A

- 1 Berättelsen utspelar sig i en simhall.
- 2 Charlie står på en trampolin.
- 3 Hanne och Goran är Charlies klasskamrater.
- 4 Avståndet från trampolinen ner till vattnet i bassängen.

B

- 1 Hanne och Goran vill att Charlie ska hoppa för att de står i kö bakom honom och väntar på att få hoppa.
- 2 Charlie upplever att uppmaningarna ändras från att någon enstaka ber honom att skynda sig till att alla hetsar honom till att hoppa.
- 3 Charlie menar nog att det ser högre ut än vad det är när man står på en trampolin, för att man ser botten av bassängen långt där nere.
- 4 Elevens eget svar.
Exempelsvar: Charlie står inte ut med all hets och väljer att inte hoppa.
- 5 Elevens eget svar.
Exempelsvar: 'Jävla fegis' är elakt sagt. Charlie känner sig nog kränkt över det som har hänt.

C

- 1 Elevens eget svar.
Exempelsvar: hint (ledtråd), vrål (högt skrik), vassa uppmaningar (elaka tillsägelser), trampolinkant (längst ut på trampolinen), blossande (varma, röda).
- 2 Elevens eget svar.
Exempelsvar: stå närmast (stå med kortast avstånd till), det var en helt annan sak (det var något annat), vara ivrig (vilja väldigt gärna), flåsa som en varg (andas häftigt), skära som en kniv genom luften (bildligt sätt att uttrycka hur en vass kommentar kan upplevas), hänga på (vara med), lura ögat (se ut som att det är på ett visst sätt), blickar borrar sig in i huden (bildligt sätt att uttrycka hur man känner sig fullkomligt uttittad), backa bakåt (röra sig tillbaka)
- 3 Elevens egen text.
- 4 Elevens egen text.
- 5 Elevens egen text.

s.30–31 BLOGG-BUSTER – möjligheternas portal

A

- 1 Blogg-Buster är en bloggportal.
- 2 Det kostar ingenting att skapa en blogg på Blogg-Buster.
- 3 Elevens eget svar.
Exempelsvar: På den här webbsidan kan man t.ex. läsa andras bloggar och starta en egen blogg.
- 4 'Dissa min frissa' är veckans bloggare.

B

- 1 Elevens eget svar.
Exempelsvar: Kanske utser man veckans bloggare för att få fler att läsa och fler att bli nyfikna på att börja blogga själva.
- 2 Man kan läsa sidan på svenska, engelska och norska. Det finns flaggor man kan klicka på för att ändra språk.
- 3 Elevens eget svar.
- 4 Elevens eget svar.
- 5 Elevens eget svar.

C

- 1 Elevens eget svar.
Exempelsvar: blogg (dagbok på nätet), portal (ingång), inlägg (insändare, kommentar), frissa (frisyr), skönhetsideal (hur media och omgivningen tycker man ska se ut), hen (könlöst pronomen, i stället för han och hon), design (form, utseende), mall (modell, något att gå efter), förkunskap (det man kan innan), smidigt (lätt, enkelt), användaravtal (vad som gäller för användaren), domän (adress på internet), pixel (bildpunkt, minsta grafiska beståndsdel i en bild).
- 2 Elevens eget svar.
Exempelsvar: blogga (skriva dagbok på nätet), dissas (göra ner, säga nej), göra något i ren protest (reagera mot något med en handling), betona vikten av något (säga att något är viktigt), vägra (inte vilja göra) följa strömmen (göra som alla andra), kommentera (uttrycka vad man tycker), godkänna (säga att något är ok), bekräfta (säga ja till), importera (införa), posta (skicka iväg), redigera (ändra), annonsera (meddela).
- 3 Elevens egen text.
- 4 Elevens egen text.

s.32–33 Första hjälpen L-A-B-C

A

- 1 L-A-B-C står för Livsfarligt läge/Larma, Andning, Blödning och Chock.
- 2 Med första hjälpen menas de insatser man kan göra när någon blivit sjuk eller råkat ut för en olycka, innan ambulans och vårdpersonal hunnit fram.
- 3 Man kontrollerar att någon andas genom att lägga örat över munnen och lyssna efter in- och utandning.
- 4 För att stoppa en blödning kan man trycka eller lägga ett tryckförband mot såret samt placera den skadade kroppsdelen så högt som möjligt (om det går).

B

- 1 Elevens eget svar.
Exempelsvar: En säker plats är en plats där den skadade kan befinna sig utan risk för ytterligare skador.
- 2 Med hjälp av hjärt- och lungräddning kan man få igång andningen på en person som inte andas.
- 3 Elevens eget svar.
Exempelsvar: Det kan t.ex. vara svårt att hålla någons mage högt i förhållande till resten av kroppen.
- 4 Elevens eget svar.
Exempelsvar: Man kan lägga en filt eller jacka på och under en skadad för att hålla den skadade varm och inte låta personen ligga direkt på marken ifall den är kall eller blöt.
- 5 Elevens eget svar.
Exempelsvar: Den skadade personen ska inte äta eller dricka något för hen kan t.ex. ha inre skador som du inte ser eller behöva opereras så fort hen kommer till sjukhuset.

1 Elevens eget svar.

Exempelsvar: första hjälpen (direkt hjälp på plats), vård (skötsel), ambulans (sjukhusens utryckningsfordon), vårdpersonal (de som jobbar i vården), ramsa (rim), andning (syretillförsel, respiration), blödning (när man blöder), chock (tillstånd med bland annat blodtrycksfall som kan uppstå vid skada), skadad (sårad), säker plats (ställe där inget farligt kan hända), utförligt (detaljerat), vårdinsats (den vård som ges för att hjälpa), inblåsning (när man blåser in), hjärtkompression (upprepade tryck mot bröstkorgen för att få igång hjärtat), chocktillstånd (när en person har drabbats avförchock), tillstånd (lov).

2 Elevens eget svar.

Exempelsvar: hinna fram (komma fram i tid), rädda liv (hindra människor från att dö), minska skador (minimera risken för skador), utföra på rätt sätt (göra på rätt sätt), handla (göra en insats), larma (ringa 112), se till (göra så att), berätta lugnt (säga med ro), befinna sig (vara), hänga kvar i telefon (inte lägga på), stoppa blödningen (få blodet att sluta rinna), kontrollera regelbundet (kolla med jämna mellanrum).

3 Elevens egen text.

s.34–35 Fejkad månlandning

A

- 1 Den 20 juli 1969 var första gången människan landade på månen.
- 2 Apollo 11 var den rymdfarkost som de amerikanska astronauterna reste till månen med.
- 3 Neil Armstrong var den första människan som satte sin fot på månens yta.
- 4 Elevens eget svar.

Exempelsvar: Det som sägs bevisa att månlandningen var fejk är t.ex. att fotot som visar månlandningen innehåller felaktigheter som inga stjärnor, dubbla skuggor och en fladdrande flagga trots att det var vindstilla. Dessutom påstås alla inblandade i Apolloprojektet ha dött en mystisk död.

B

- 1 Elevens eget svar.
Exempelsvar: Det var en av de största händelserna i sin tid. I stort sett alla följde med vad som hände.
- 2 Elevens eget svar.
Exempelsvar: För två supermakter kanske det är lite prestige i att vara först och störst.
- 3 Elevens eget svar.
Exempelsvar: Han kanske menade att för honom var det rent fysiskt ett litet steg, men att världen skrev historia i samma sekund som han nuddade månens yta.
- 4 Det kan inte finnas två ljuskällor på månen för att solen borde vara den enda.
- 5 Elevens eget svar.
Exempelsvar: Kanske är det människans intresse för mysterier och spännande berättelser som ligger till grund för konspirationsteorier.

C

- 1 Elevens eget svar.
Exempelsvar: teori (tes, förklaring), sammansvärjning (komplott), allmänhet (alla människor), utomjording (en från rymden), bemannad (med folk på/i), astronaut (rymdfarare), mänskligheten (jordens befolkning), bluff (ljug, bedrägeri), filmstudio (rum där man spelar in film), ljuskälla (där ljuset kommer ifrån).
- 2 Elevens eget svar.
Exempelsvar: innehålla dolda budskap (finnas något man vill säga som inte alla kan upptäcka), fejka (luras), hålla andan (inte andas), ta mark (landa), äga rum (ske), bli medveten om (förstå), lägga fram bevis (visa vad/hur det hände), tystas (inte få säga något).
- 3 Elevens egen text.

s.36–37 Hur skulle du göra?

A

- 1 Ett dilemma är en besvärlig situation, där man måste välja mellan två alternativ. Ofta är alternativen jobbiga var för sig på sitt sätt.
- 2 Köttbullarna tar slut för att de som ätit innan tagit för många.
- 3 Läxböckerna i dilemma två är kvar i skolan.
- 4 Elevens eget svar.
Exempelsvar: Du, din gylf är öppen.

B

- 1 Elevens eget svar.
- 2 Elevens eget svar.
- 3 Elevens eget svar.
- 4 Elevens eget svar.
- 5 Elevens eget svar.

C

- 1 Elevens eget svar.
Exempelsvar: besvärlig (jobbig, svår, krånglig, mödosam), rusa (springa fort, förflytta sig, löpa, ruscha), karott (kastrull, bunke, skål), börja (starta, inleda, begynna, igångsätta), läxförhör (tentamen, utfrågning, prov), glida (kana, halka, slinta).
- 2 Elevens eget svar.
- 3 Elevens egen text.

s.38–39 Vad lockar dig?

A

- 1 En löpsedel är ett lockande reklamblad för en tidning. Den sätts oftast upp utanför försäljningsstället.
- 2 En rubrik är en överskrift, som berättar vad en text ska innehålla.
- 3 Ett kvällstidningsord är ett ord skapat av en kvällstidning, med tanke på att det ska locka till köp när det används på löpsedlar och i rubriker, t.ex. viruschock eller nakenskräck.
- 4 Elevens eget svar.

B

- 1 Elevens eget svar.
Exempelsvar: Från början hade man löpsedlar för att locka till köp när tidningarna såldes i kiosker och affärer.
- 2 Elevens eget svar:
Exempelsvar: Idag är inte löpsedlar lika viktiga för att nyheter och tidningar kan också läsas på nätet.
- 3 Elevens eget svar.
Exempelsvar: Man skriver kanske med olika stora bokstäver för att ögat ska läsa något annat än vad det egentligen står.
- 4 Elevens eget svar.
Exempelsvar: Orden chock, skräck och död kanske lockar någon mer att läsa texten eller tidningen.
- 5 Elevens eget svar.

C

- 1 Elevens eget svar.
Exempelsvar: kiosk (liten affär), magasin (tidning), seriös (allvarlig), kritisera (anmärka), kvällstidningar (tidningar som kommer ut under dagen), sensation (något mycket uppseendeväckande), konkurrens (tävlan), sammansatt ord (ord som består av två eller fler delar t.ex. fotboll), drama (skådespel), skandal (allmän upprördhet), terror (skräck).
- 2 Elevens eget svar.
- 3 Elevens egen text.
- 3 Elevens egen text.

s.40–41 Våra världsreligioner

A

- 1 En världsreligion är en religion som har många utövare över hela världen.
- 2 Den religion som har flest anhängare är kristendomen.
- 3 Inom hinduismen tror man på flera olika gudar.
- 4 Inom sikhismen kallar man den heliga byggnaden för gurdwara.

B

- 1 Elevens eget svar.
Exempelsvar: Religion kanske är ett svårt begrepp för att det innefattar så mycket och egentligen betyder så olika saker för olika människor.
- 2 De flesta religioner tänker att kroppen dör en gång och att själen lever vidare.
- 3 Elevens eget svar.
Exempelsvar: Kanske ser skapelseberättelserna olika ut beroende på var i världen de har uppkommit.
- 4 Elevens eget svar.
Exempelsvar: En helig skrift innehåller nedtecknade berättelser som är viktiga och vägledande för anhängare av den religion som skriften tillhör.
- 5 Elevens eget svar.
Exempelsvar: Inom de flesta religioner förekommer riter och traditioner runt t.ex. födsel, giftemål och död.

C

- 1 Elevens eget svar.
Exempelsvar: ursprung (början), kärna (mitt, grund), ande (själ), överjordisk (inte levande på jorden), övernaturligt fenomen (något/en händelse som inte går att förklara utifrån naturlagar), etik (sedelära), moral (psykisk styrka), högtid (något man firar, helg), tradition (något/firande man upprepar), symbol (figur, tecken).
- 2 Elevens eget svar.
Exempelsvar: återknyta (på nytt koppla ihop med), återskapa (ombilda), återkomma (komma tillbaka), ha samma ursprung (komma från samma plats).
- 3 Elevens egen text.

s.42–43 Jag visste redan

A

- 1 Berättaren är ett barn och bor i en lägenhet. Berättaren har en mamma och en katt.
- 2 Leja är en katt.
- 3 Det är tidigt på morgonen.
- 4 Synonymen *kanske* förekommer i texten.

B

- 1 Elevens eget svar.
Exempelsvar: Berättaren är ett barn i skolåldern.
- 2 Berättaren och mamman sover med öppen sovrumsdörr för att katten kommer in under natten.
- 3 Det som väcker berättaren är antingen ett ljud, katten eller en föraning av vad som ska hända.
- 4 Elevens eget svar.
Exempelsvar: Signalen kommer från en telefon. Berättaren vet att ett telefonsamtal så här dags på dygnet förmodligen betyder att de får ett dåligt besked.
- 5 Elevens eget svar.

C

- 1 Elevens eget svar.
Exempelsvar: molande (ihållande), vägg i vägg (precis/rummet bredvid), känna på sig (ana), puffa till (knuffa), sömndrucken (trött), kvida (gny, stöna), spinna (kurra).
- 2 Elevens eget svar.
Exempelsvar: vaken (pigg, alert), lägenhet (bostad, lya), dunka (smälla till), märka (upptäcka), smyga (gå tyst), signal (ljud, larm), ansikte (fejs, nuna), blöt (våt)
- 3 Berättelsen i presens (nutid):

Jag vet redan

Jag vaknar av någon konstig anledning alldeles innan, med en molande känsla i magen. Kanske har jag drömt något som väcker mig. Något jag inte längre kan komma ihåg i vaket tillstånd. Kanske är det ett ljud från lägenheten bredvid. De som bor där har sovrumsdörr och säng vägg i vägg med mig. Ibland dunkar det till i väggen, precis som om någon vänder sig för fort och av misstag slår i armen eller handen.

Kanske vet jag någonstans vad som ska hända. Kanske känner jag på mig att det är dags. Eller är det kanske Leja som puffar till mig i sömnen. Hon somnar alltid i soffan där ute, men smyger någon gång under natten mjukt och ljudlöst upp till mig i sängen. Jag märker aldrig när hon kommer. Hon bara finns där när jag vaknar.

Både mamma och jag lämnar alltid våra sovrumsdörrar lagom mycket öppna när vi går och lägger oss. Men nio nätter av tio väljer Leja min säng. Nu ligger hon helt avslappnad på rygg bredvid mig. Med den ena tassan sträckt över huvudet och den andra över nosen. Så ligger hon ofta. Min älskade Leja! Jag ler ut i mörkret.

Sen händer det. En kort signal och mammas sömndruckna röst från andra sidan hallen. Jag fattar med en gång. Hör hur mamma lyssnar. Förstår innan hon tyst kvider ett enda ord.

– Nej ...

När mamma öppnar min sovrumsdörr har jag borrar ner mitt ansikte i Lejas mage. Hon spinner tröstande medan mina tårar blöter ner hennes varma mjukapäls. Jag vet redan.

4 Elevens egen text.

s.44–45 Drottning Kristina

A

- 1 Kristinas föräldrar var kung Gustaf II Adolf och drottning Maria Eleonora av Brandenburg.
- 2 När Kristina var sex år dog hennes far.
- 3 När Kristina var arton år blev hon myndig och fick börja regera.
- 4 När Kristina var tjugosju år abdikerade hon och lämnade över kronan till sin kusin Karl Gustaf.

B

- 1 Elevens eget svar.
Exempelsvar: Man visste kanske inte vad som skulle hända när landets styrande kung avled. Det var en orolig tid.
- 2 Kristina förbereddes för sin roll genom studier och närvaro vid rådets möten.
- 3 Elevens eget svar.
Exempelsvar: Rådet var måna om att kungahuset skulle få arvingar, som kunde ärva kronan.
- 4 Elevens eget svar.
Exempelsvar: Kristina gick sin egen väg genom att t.ex. abdikera och flytta till Rom.
- 5 Elevens eget svar.

C

- 1 Elevens eget svar.
Exempelsvar: slagfält (ställe där krig utkämpas), rike (land), rikskansler (ledare för ett rike), myndig (fullvuxen, röstberättigad), uppväxt (barndom), monark (kung), arvinge (den som ärver), protestant (tillhör protestantismen, en kyrklig inriktning), protestantism (en kyrklig inriktning), katolik (tillhör katolicismen, en kyrklig inriktning), katolicism (en kyrklig inriktning), akademi (undervisningsanstalt).
- 2 Elevens eget svar.
Exempelsvar: ligger i krig (krigar, strider), stupar (dör i krig), ärver sin titel (tar över titeln/rollen efter sin förälder), går sin egen väg (gör som man själv vill), abdikerar (avsäger sig kronan, kliver av), överger (lämnar), förverkligar en dröm (gör det man drömt om att göra), grundar (börjar, inrättar).
- 3 Elevens egen text.

s.46–47 Nätförbud NU!

A

- 1 Ett debattinlägg är ett yttrande i ett meningsutbyte.
- 2 Detta debattinlägg handlar om att vi överdriver vårt nätanvändande.
- 3 Elevens eget svar.
- 4 Elevens eget svar.

Exempelsvar: *Wifi* kan översättas till *trådlöst nätverk* på svenska.

B

- 1 Elevens eget svar.
Exempelsvar: Folk skriver debattinlägg för att säga sin mening och kanske för att uppmärksamma ett problem.
- 2 Elevens eget svar.
Exempelsvar: Skribenten kanske är mest besviken över att semestern inte riktigt blev vad hen trott.
- 3 Elevens eget svar.
Exempelsvar: Skribenten kanske är förbannad över att man inte lever mer här och nu.
- 4 Elevens eget svar.
Exempelsvar: Hen kanske menar att vi inte umgås på samma sätt nu för tiden. Vi är mindre sociala med varandra och ägnar mer tid åt telefoner, plattor och datorer.
- 5 Elevens eget svar.

C

- 1 Elevens eget svar.
- 2 Elevens eget svar.
- 3 Elevens egen text.